

Kommentarer til dommen fra lagmannsretten i saken mot Sparebank1 Oslo & Akershus fra Jan Hervig og John Bilek.

Moss 16.7.2015

Side 2:

Når retten først begir seg inn på å redegjøre i form av fakta-beskrivelser, må man forvente at retten er nøye og presis i sin redegjørelse og gir et korrekt og helhetlig bilde av situasjonen. Her svikter både lagmannsretten og tingretten på flere områder.

Lagmannsretten skriver i sin redegjørelse at banken hadde et særlig vilkår ("covenant") for gjeldsbrevet for selskapet med et minimumskrav for egenkapitalandelen. Her nevnes dette vilkåret for både 2005 og 2006, uten å nevne at vilkåret kom med allerede i 2004, noe som jo setter det hele i et litt større og riktigere perspektiv.

Men, den aller viktigste opplysningen som mangler, er at banken aldri noen gang tok opp at forlaget ikke innfridde dette "covenant" som noe problem. Forlaget har altså aldri innfridd dette vilkåret, uten at banken har reagert. Dette til tross for at banken og forlaget har hatt flere analyserende møter hvert eneste år siden den første avtalen ble inngått. Det blir derfor ganske misvisende og merkelig og plutselig trekke inn dette som et argument i sammenheng med denne saken.

Det er videre nødvendig å presisere at bakgrunnen for at Forlagssentralens tidligere tilsagn om forskudd/lån til forlaget ble trukket tilbake, var at styret i Forlagssentralen hadde besluttet at Forlagssentralen generelt skulle slutte å gi forskudd til forlagene slik de tidligere hadde gjort. Dette skyldtes trolig at Forlagssentralen på den tiden hadde store tap (grunnet innkjøringsproblemer med et nytt gigantprosjekt), manglet likvide midler selv, samt at de ikke lenger ønsket å opptre som "bank" for forlagene.

Side 3:

Lagmannsretten skriver at det fremgår av bankens innstilling at forlagets engasjement samlet var på kr 5.709.000,-. Det er ikke riktig. Innstillingen sier at engasjementet var på kr 5.012.920,- før lånesøknaden. Engasjementet ville derimot ha kommet opp i kr 5.709.000,- hvis forlaget ble gitt et tilleggs lån. Men, det var altså ikke forlaget som ble gitt lån. Se bilag B12, side 2.

Forlaget og privatpersonene Hervig og Bilek er forskjellige rettsobjekter og kan ikke sammenblandes slik, selv ikke i rettsapparatet.

(I såfall kunne banken like gjerne ha gitt lånet til forlaget, og ikke til Hervig/Bilek privat).

For å gi et helhetlig bilde skulle retten også tatt med hva bankens engasjement ble etter forlagets ekstraordinære nedbetaling 15.12.07, nemlig kr 4.262.920,-, se

forøvrigt det totale engasjementet i perioden 2000-2007, se bilag B23. Denne viser for eksempel at bankens engasjement i 2004 var på kr 5,8 mill.

Videre skriver lagmannsretten i sin redegjørelse at innstillingen ble behandlet i bankens kredittkomite den 26. september. Dette er heller ikke riktig.

Bankens innstilling ble behandlet i kredittkomiteen dagen før, altså den 25. september, se bilag B12., side 1. Denne beslutningen ble så meddelt låntagerne pr telefon samme dag. Dette ble også redegjort grundig for i retten.

Dagen etter, den 26.9 hadde banken et nytt kredittkomitemøte, se bilag B12., side 2, hvor det besluttes at banken skal kreve en ekstraordinær nedbetaling fra forlaget for å gi det private forbrukslånet til Hervig/Bilek. Denne viktige beslutningen meddelte ikke banken til låntagerne før under signeringsmøtet to dager senere, fredag den 28.9.

Det er å bemerke at dette referatet fra kredittkomitemøtene i banken, bilag B12 ikke var tilgjengelig verken for låntagerne eller for tingretten. Referatet inneholder vesentlig informasjon som derved ikke ble meddelt tingretten på konkrete spørsmål fra dommeren.

Dette er brudd på edisjonsplikten og er informasjon som banken skulle ha lagt frem uoppfordret. Det er videre å bemerke at låntagernes advokat måtte provosere dette referatet fremlagt i senere prosesskriv til lagmannsretten.

Tingretten la dermed feil dato til grunn når den antok at beslutningen i banken om å kreve den ekstraordinære nedbetalingen fra forlaget skjedde den 27.9. I noen tilfeller kan små detaljer være helt avgjørende.

Videre skriver lagmannsretten at forlaget hadde reagert på vilkårene i en epost den 4. oktober, men at banken ikke hadde sett noen grunn til å gjøre endringer i avtalen. Dette gir ikke noe helhetlig bilde av den påfølgende situasjonen. Det var flere eposter, se bilag B2. hvor låntagerne ba banken endre vilkårene, samt to møter i banken, hhv den 17.10 og den 11.12, se bilag B3., 2 sider.

Side 4

Mens tingretten skrev at forlaget hadde arbeidet med å få inn en ny eier gjennom Weibull siden 2008, fastslår i det minste lagmannsretten at forlaget hadde jobbet i lengre tid med dette. Det helt presise er siden 04.02.2006, se for øvrig tidskjema som beskriver hendelsesforløpene i saken, bilag B24.

Det private lånet til Hervig ble innfridd til Hervigs bank av boligmegler rett etter salg av Hervigs bolig, men uten at Hervig var vitende om det. Han påklagde deretter dette til banken, som lovet å overføre innbetalingen fra boligsalget tilbake til Hervig. Tross flere purringer gjorde aldri banken det de hadde lovet, og banken svarte heller aldri senere på Hervigs purringer om saken.

I lagmannsrettens redegjørelse står det at Bilek og Hervig søkte advokatbistand i 2011 og gjorde banken oppmerksom på at de ikke anså seg bundet av låneavtalen. Denne omtalen gir en svært lite dekkende beskrivelse av de faktiske forhold.

For å få et bedre og riktigere bilde av saksgangen kan følgende nevnes: Låntagerne klagde til banken regelmessig gjennom telefonsamtaler, eposter og på møter både i månedene og i årene etter lånet. Det kan, foruten flere eposter kort tid etter signeringsmøtet, blant annet vises til to møter i banken hhv den 17.10.07 og 11.12.07, som tidligere redegjort for, se bilag B2. Videre etterlyste låntagerne kopi av lånedokumentene hos banken en rekke ganger i 2009 i forbindelse med at Ernst & Young skulle vurdere om forlaget kunne innfri lånet mens forlaget hadde innført betalingsstopp, se bilag B5.

Det ble flere ganger fra bankens side uttalt at banken ville komme opp med forslag til en minnelig ordning i saken, som alle skulle bli fornøyd med, se bilag B7. Banken var altså selv en medvirkende årsak til at saken drøyde ut i tid, over flere år.

Låntagerne ønsket en minnelig ordningen og så ikke for seg noen rettsak. Men, banken avviste plutselig enhver form for minnelig ordning under et møte mellom partene og begges advokater den 18.11.11. Deretter ble saken sendt til Finansklagenemda, som etterkom bankens ønske om å avvise behandling av saken.

Finansklagenemda avviste saken fordi den var enig med bankens påstand om at låntagerne skulle anses som næringsdrivende og ikke forbrukere. Dermed måtte låntagerne anlegge sak i tingretten.

Finansklagenemda, tingretten og lagmannsretten har avvist saken med hovedbegrunnelse at låntagerne skal ses på som næringsdrivende og ikke forbrukere. Dette altså til tross for at banken har tilbudt låntagerne forbrukslån, alle lånedokumentene er forbrukerdokumenter og det står skriftlig i alle disse signerte dokumentene at lånevilkårene skal være som forbruker. Se bilag B13. Banken ga låntagerne følgende dokumenter: "Tilbud om forbrukslån", "Gjeldsbrev forbrukerforhold" og "Avtale om realkausjon fra forbruker".

I "Gjeldsbrev forbrukerforhold" står i tillegg følgende opplysning: "Disse lånevilkårene skal benyttes også i næringsforhold dersom låntageren er en fysisk person, og lånet er sikret ved pant i et formuesgode som tilhører låntageren uten at godet er knyttet til låntagerens næringsvirksomhet, jf finansavtalelovens § 2." I ren klartekst betyr dette at en personlig låntager som pantsetter sin private bolig, skal ha lånevilkår som forbruker.

I tillegg tar kausjonisten, som uomtvistelig er forbruker, på seg samme ansvar for lånet som låntagerne, jf. Carsten Smiths definisjon, og hele lånesaken må følgelig behandles som en forbrukersak.

"Kausjonen er en overenskomst om at kausjonisten skal være ansvarlig sammen med skyldneren i hovedforholdet. Det foreligger et samskyldnerforhold, hvor

kausjonist og hoveddebitor er solidarisk forpliktet.”

Carsten Smith – Garantirett III 1980 s. 50 § 2 pkt 1.1

Side 5

På side 5 i dommen refereres hva de ankende parter skal ha anført, men som allikevel trenger noen presiseringer for å få en mer korrekt beskrivelse av fakta.

Selv om retten skriver at det var et lån til aksjonærene var det aldri snakk om et aksjonærlån, men et privat forbrukslån, ”som låntagerne i prinsippet kunne bruke til hva de ville”. Det er ingen tvil om at initiativet om å tilby et privat forbrukslån i stedet for lån til forlaget, slik det faktisk ble søkt om, kom fra banken, se bilag B12. Låntagerne aksepterte dog å ta opp lånet som et privat forbrukslån, da banken sa det var eneste alternativ.

Forut for møtet, som retten skriver, var mer presist tirsdag den 25.9, altså tre dager før signeringsmøtet fredag den 28.9.

Det er videre greit å merke seg at låntagerne og kausjonisten kom sammen til signeringsmøtet. Der ble de overrumplet av at banken som en motytelse mot å gi det private forbrukslånet, plutselig krevde at låntagerne samtidig måtte forplikte selskapet til ekstraordinært å nedbetale sitt langsiktige lån tilsvarende. Bankens hadde også endret løpetiden på det kortsiktige private forbrukslånet fra 45 dager til 2 år, for angivelig å redusere risikoen for låntagerne.

Side 6

Det var en rekke momenter og omstendighetene rundt selve signeringsmøtet, som medførte at låntagerne signerte der og da. Låntagerne ble overrumplet i en svært stresset og presset situasjon samtidig som banken understreket at denne måten ville utgjøre mindre risiko for låntager og kausjonisten.

Det står videre på side 6 at ”Det gjøres ikke lenger gjeldende at banken har utvist skyld og at avtaleloven §33 beropes ikke.” Her må det bemerkes at en av dommerne i retten plutselig påpekte at den ankende part ikke kunne fremsette både §33 og §36 samtid, og at retten mente man måtte trekke en av dem.

Side 7

I bankens redegjørelse anføres det at banken var i sin fulle rett til å ikke innvilge Orion Forlags søknad om lån. Selvsagt var banken i sin rett til det, det har det heller aldri vært noe uenighet om, det er derimot bankens fremgangsmåte denne saken har handlet om.

Banken har fremstilt saken som om aksjonærene presset på for å få lån. Dette medfører ikke riktighet. Låntagerne foretok ordinære henvendelser på epost og telefon til banken uten noe form for press. Noe pressmiddel hadde heller ikke låntagerne, så en slik påstand faller på sin egen urimelighet.

Det fremgår videre at banken var usikker på om selskapet hadde livets rett. Det er en dårlig fremgangsmåte av banken å overføre betydelig risiko over på privatpersoner, uten først i god tid ha innkalt forlaget/ledelse/styreleder til et eget møte der banken fremmet sin beslutning om å ville redusere finansieringen av forlaget, sammen med et forslag til en tidsplan for dette.

Bankens overrumplende fremgangsmåte ga verken forlaget eller privatpersonene tid til i ro og mak å kunne vurdere bankens tanker og bekymringer og kunne drøfte situasjonen med andre rådgivere.

Se forøvrig forlagets finansieringsutvikling og resultater år for år i bilag B23. Se også hele saksgangen år for år i eget tidskjema, se bilag B24.

Banken har videre anført at de anser låntagerne som erfarne forretningsmenn. Dette er stikk i strid med vitnemål fra låntagernes ressurspersoner om at låntagerne slettes ikke hadde kunnskap og erfaring om bank og finansiering, som denne saken dreier seg om. Låntagerne hadde i en årrekke derimot fått rådgivning blant annet fra banken og andre ressurspersoner som forlaget hadde knyttet til seg. For eksempel forlagets revisor Ernst & Young og tidligere bankmann og strategisk rådgiver Jan Breivik. Banken bestrider dermed også det faktum at banken selv opptrådte som forlagets rådgiver om bank og finansiering. Forlagets kontaktperson i banken hadde tittelen bedriftsrådgiver, samt at banken markedsførte et tydelig motto på sine nettsider:

” Hos oss får du gode økonomiske råd om lån og finansiering slik at du kan konsentrere deg om arbeidet i din bedrift.”

Det hevdes videre at banken inngående hadde forklart og kraftig frarådet lånet, og at låntagerne derfor fullt ut forsto konsekvensene. Dette er ikke sant.

Det nevnes overhodet ikke i redegjørelsen det ubestridte faktum at også kausjonisten, med pant i egen privat bolig, var med på møtet og fikk nøyaktig samme gjennomgang i møtet som låntagerne. Kausjonisten kan bekrefte at hun opplevde gjennomføringen av bankmøtet på samme måte som låntagerne.

Det var ingen fokus på risiko, banken hadde utelukkende fokus på fordeler for låntagerne, spesielt det faktum at banken hadde utvidet tilbakebetalingstiden på lånet fra 45 dager til 2 år, og at det derfor var liten risiko ved lånet.

Banken hevdet videre at frarådingen kun var en proformasak som myndighetene krevde. Det er derfor ikke riktig å hevde at låntagerne ble kraftig frarådet. Låntagerne opplevde det motsatte. Låntagerne var skeptiske pga av at banken blandet inn forlaget ved å kreve en ekstraordinær nedbetaling, noe låntagerne mente var urimelig i forhold til forlaget. Men de lot seg overbevise av bankens argumentasjon.

Alt som skjedde på signeringsmøtet er grundig og punktvis redegjort for i dokumentet: ”Uredelig av Sparebank1 Oslo og Akershus”.

Banken vitnet i lagmannsretten og forklarte at banken var av den oppfatning at dette møtet var så spesielt at banken anså det nødvendig å ha med en egen jurist som rådgiver på møtet. Det var også juristen som skrev møtereferatet, som var ferdig skrevet før møtet ble gjennomført.

Banken skulle derfor "grunnet spesielle forhold" ha varslet låntagerne på forhånd og rådet låntagerne til å ha med egen rådgiver til signeringsmøtet. Banken skulle samtidig ha redegjort for at banken ønsket en endring i forlagets gjeldende låneforhold og at det som følge av dette kunne oppstå en konflikt mellom bankens interesser og forlagets og låntagernes interesser.

Banken burde altså ha varslet låntagerne om at banken ikke lenger anså seg som forlagets rådgiver for å unngå interessekonflikter.

Til sidene 9 til 18 i lagmannsrettens dom, henvises det i hovedsak til låntagernes anke til Høyesterett med de juridiske vurderingene låntagerne har fremmet der.

Det kan allikevel kort bemerkes til dommen videre:

Side 10 og 11

Det virker helt absurd at dommen velger ikke å anse låntagerne som forbrukere. Det er banken som selv har tilbudt låntagerne et forbrukslån og har gitt låntagerne forbrukerdokumenter.

Låntagerne og kausjonisten har i god tro oppfattet seg som forbrukere, og forventer og forlanger å ha de plikter og rettigheter dette medfører for alle borgere i Norge.

Det forventes at banken og spesielt bankens jurister var godt kjent med norske lover og rettspraksis på området.

Banken må selv, som alle andre, være bundet av de dokumenter den selv utsteder og de opplysninger den gir kunden i et kontraktsforhold.

Dersom det er noe annet som skal gjelde, MÅ DET OPPLYSES KUNDEN PÅ FORHÅND - OG DET MÅ TYDELIG FREMGÅ AV DOKUMENTENE!

Dette fremgår tydelig av forskrift om låneavtaler av 15. juni 2007 § 2. Ufravikelighet.

Låntagerne og kausjonisten hadde ikke tatt opp det private forbrukslånet med pant i privat bolig, dersom det hadde vært opplyst på forhånd at lånet allikevel ikke var å betrakte som et forbrukslån, men et aksjonær/næringslån. Da ville låntagerne valgt andre løsninger. Dette kan ikke verken banken eller retten bestride.

Retten skriver: "At ordlyden som er inspirert av EUs forbrukerdirektiv art 5, ikke skal tas helt på ordet fremgår imidlertid av forarbeidene, jf ..." "Det sentrale siktemålet er at forbrukeren blir i stand til å treffe en beslutning på et kvalifisert grunnlag."

Så vises det til et unntak, som jo nettopp er et unntak av åpenbare grunner, nemlig kredittkjøp. Unntaket er tenkt i de tilfeller hvor du som kunde står i en butikk og skal handle f.eks hvitevarer, hvor det f.eks er et så godt tilbud som kunden er engstelig for blir raskt utsolgt og ønsker å inngå et kredittkjøp der og da i butikken.

Det er stor forskjell på å kjøpe en ny oppvaskmaskin og dette forbrukslånet som låntagerne ble tilbudt i denne saken.

Så vises det til kompleksiteten i informasjonen som gis, og at det har betydning for saken. Selv om hver enkelt bit hver for seg, ikke nødvendigvis er spesielt kompleks i denne saken, er det helheten og omstendigheten rundt situasjonen som gjør den kompleks under de rådende forholdene i sigreringsmøtet.

Side 12

Det står i dommen: "Aksjonærene var erfarne forretningsmenn ..." "... og hadde de beste forutsetninger til å vurdere alle forhold av betydning for selskapets drift, soliditet etc."

Til dette er det å si at banken i alle år var gjort oppmerksom på at låntagerne ikke anså seg kompetente innenfor f. eks bank og finansiering. Derfor ble nettopp denne banken valgt av låntagerne som forlagets bank, en forretningsbank som ga tydelige signaler om at den var dyktig på dette feltet. Bankens stilte med egen fast bedriftsrådgiver som forlagets kundekontakt. Dette samsvarte også med bankens egne nettsider der banken uten forbehold reklamerte med: "Hos oss får du gode økonomiske råd om lån og finansiering slik at du kan konsentrere deg om arbeidet i din bedrift."

Banken vitnet i retten og fortalte blant annet at banken anså låntagerne som "svært optimistiske og ikke alltid så realistiske".

Det er direkte oppsiktsvekkende at banken med de vurderinger som banken selv la til grunn, altså at banken mente selskapet var i konkursfare og at låntagerne var svært optimistiske kunder, ikke hadde betenkeligheter med å inngå en låneavtale over bordet.

Banken sendte ikke ut viktig informasjon på forhånd. Bankens ba ikke låntagerne om ta med rådgiver. I stedet fokuserte banken på at kunden ville få minimal risiko ved at banken hadde endret tilbakebetalingstiden fra 45 dager til 2 år.

Retten skriver videre at saken kunne stilt seg annerledes for kausjonisten Bånrud, som ikke var forretningskyndig, men at noe krav fra henne ikke var fremsatt idet Bilek hadde overtatt hennes eierandel i deres tidligere felles bolig. Det er ganske interessant at retten skriver at det kunne stilt seg annerledes for kausjonisten, som ikke var forretningskyndig ...

Her hopper retten lettvindt over og unnlater å drøfte viktige sider rundt denne

problemstillingen. Uansett om man vurderer låntagerne som forbrukere eller ikke, så er kausjonisten uomtvistelig forbruker. Banken må også ha ansett kausjonisten som forbruker.

Uavhengig av vurderingen av låntagerne, må banken legge til grunn for sin handlemåte og opptreden å forholde seg til gjeldende norske lover og regler for en kausjonist som er forbruker. Det har ikke banken gjort. Her har banken sviktet og åpenbart handlet i strid med redelighet og god tro, og i strid med norske lover. Og retten påpeker det ikke engang.

Videre hadde Bilek, etter samlivsbrudd med kausjonisten Bånrud, overtatt deres tidligere felles bolig. Bilek hadde dermed samtidig overtatt de samme rettigheter og plikter som kausjonisten hadde. Dermed burde retten under alle omstendigheter også ha vurdert dette.

Retten skriver videre: " Noen holdepunkter for at banken utøvet press for å få dokumentene underskrevet, er det ikke. Tvert imot må frarådingene, som samtlige involverte ble forelagt og undertegnet, tas til inntekt for det motsatte."

Det er bemerkelsesverdig at retten hele veien har valgt å legge bankens påstander til grunn og ikke låntagerne og låntagernes vitner.

Ved vurdering av hva som kan kalles press, må faktisk opplevelsene til låntagerne og kausjonisten vurderes og legges til grunn, ikke hva banken hevder. Låntagernes opplevelser er grundig og punktvis redegjort for gjennom 24 punkter i dokumentet "Uredelig av Sparebank1 Oslo og Akershus".

Det må også gjentas at den frarådingen som ble gitt var en helt generell fraråding. Både låntagerne og kausjonisten opplevde og ble fortalt at frarådingen var en proformasak som banken var nødt til å gi pga av stadig strengere krav fra myndighetene.

Videre skriver lagmannsretten at "Den korte tiden det gikk fra kredittkomitéen til partene møttes den 28. september legger lagmannsretten til grunn at skyldtes et sterkt ønske om fortgang fra aksjonærenes side."

Dette er etter låntagernes syn en svært alvorlig påstand fra retten hvor retten i klartekst legger skylden og ansvaret over på låntagerne for bankens manglende gjennomføring av sin informasjonsplikt. Det er nesten så man ikke tror det.

Det er videre ganske utrolig at retten mener det er kort tid fra tirsdag 25. og onsdag 26. da beslutningen ble tatt i banken, og frem til signeringsmøtet fredag 28. september. Her kan det vel ikke være noen tvil om at banken har hatt mer enn rikelig med tid til å informere låntagerne i god tid før møtet.

Banken kunne ha formidlet 4 korte setninger enten på telefon, epost, med budbil eller bedt låntagerne komme innom banken for en forhåndsinformasjon. Forlaget lå

kun noen få hundre meter fra banken.

4 viktige og korte punkter med informasjon banken kunne og skulle ha gitt i god tid:

- Banken setter som forutsetning for å yte låntagerne et forbrukslån kr 750.000,- at låntagerne på vegne av forlaget forplikter forlaget til en ekstraordinær nedbetaling av sitt langsiktige løpende lån (løpetid til 31.12.2015) med kr 750.000,- den 15.12.2007.
- Løpetiden forlenges fra 45 dager til 2 år
- Anbefales å ta med egen rådgiver
- Lånet gis som et næringslån uten forbrukerrettigheter

Det siste punktet om at lånet skulle betraktes som et næringslån uten forbrukerrettigheter ble heller aldri formidlet til låntagerne eller til kausjonisten på noen måte, verken på møtet eller for øvrig. Det fremgår tvert imot skriftlig på alle lånedokumentene at låntagerne og kausjonisten er forbrukere og skal regnes som forbruker med forbrukervilkår. Se bilag B13.

Det er derfor åpenbart og ingen tvil om at låntagerne har handlet i god tro om at de var å regne som forbrukere. Ellers vil de påberope seg at de aldri ville tatt opp lånet på slike vilkår.

Banken må ha visst før de ga låntagerne lånet at banken ikke hadde til hensikt å gi låntagerne forbrukerrettigheter. Banken ga allikevel kunden forbrukerdokumenter. Banken må derfor ha skjønt at låntagerne og kausjonisten hadde all grunn til å tro de opptok et forbrukslån med forbrukerrettigheter. Banken må ha en informasjonsplikt dersom det er noe annet som skal gjelde enn det som fremgår av dokumentene.

Side 14.

Det fremgår videre av bankens vitemål at låntagerne "... hadde reagert svært negativt og at det ledet til en lite hyggelig stemning på møtet. Hun var ikke i tvil om at aksjonærene hadde forstått vilkårets innhold og konsekvens."

Låntagerne er uenig i at det ble noe dårlig stemning, men at låntagerne var tydelig på at låntagerne synes banken gjorde en utidig sammenblanding av roller ved å knytte tilbudet om et kortsiktig privat forbrukslån, opp mot å forplikte et selskap til å ekstraordinært nedbetale sitt langsiktige lån. Låntagerne reagerte på vegne av selskapet at banken på den måten ville redusere selskapets likviditet.

Låntagerne knyttet ikke risikoen over på det private kortsiktige lånet, nettopp fordi banken utelukkende fokuserte i sin argumentasjon på at låntagernes risiko dermed ble betydelig redusert - som følge av at banken hadde endret låntagernes nedbetalingstid fra 45 dager til 2 år. Sammen med de 24 punktene redegjort for i dokumentet "Uredelig av Sparebank1 Oslo og Akershus" medførte disse omstendighetene til at låntagerne lot seg overtale til å undertegne og forplikte

forlaget, slik banken hadde lagt opp til, over bordet der og da.

Det må gjentas at låntagerne faktisk ikke hadde tatt opp lånet gjennom banken på de vilkårene, dersom låntagerne hadde hatt tid til å områ seg, eller fått rådgivning av andre. Ingen, verken av låntagernes profesjonelle rådgivere utenom banken, eller andre ville rådet låntagerne til det, men tvert i mot frarådet det.

SE eksempel på fraråding og andre lånealternativer i bilagene B8, B9 og B10.

Side 14

Lagmannsretten referer til en epost fra forlaget til banken den 4.10.07 hvor låntagerne klager på den inngåtte låneavtalen, se bilag B2.

Der gir igjen retten banken medhold i bankens tolkninger av innholdet og meningen i denne eposten. Det vises her videre til redegjørelsen om hvorledes låntagerne opplevde situasjonen under signeringsmøtet.

Retten viser også til at låntagerne ikke anså det nødvendig å pantsette lånet. På dette tidspunktet, den 4.10.07, så trodde låntagerne faktisk at det ikke var nødvendig. Låneavtalens ordlyd var helt i tråd med og gjenspeilte nøyaktig det som låntagerne hadde fått aksept for av styreleder dagen før signeringsavtalen den 28.9. Dette var også i tråd med det lånet låntagerne ble tilbudt på telefon den 25.9.

Avtalen mellom låntagerne og forlaget gjenspeiler, og bekrefter sett i ettertid, at låntagerne var mer optimister enn realister. Altså helt i tråd med det som banken var klar over og som banken vitnet om i retten.

Dersom banken hadde lest avtalen mellom forlaget og Bilek/Hervig hadde banken oppdaget og sannsynligvis reagert på at låntagerne hadde en klar forutsetning at forlaget skulle tilbakebetale lånet på 3 måneder og at det derfor heller ikke hadde sett det nødvendig å pantsikre det kortsiktige lånet. Banken fulgte derimot ikke opp kunden, slik de burde som en rådgiver, både av hensyn til låntagerne og ikke minst med hensyn til kausjonisten.

Det bemerkes også at banken mente forlaget var i konkursfare. Banken burde av disse grunner derfor fulgt kunden ekstra tett opp gjennom bankens bedriftsrådgiver som var kundens kontaktperson.

I denne forbindelse er det også på sin plass å gjenta bankens eget utsagn og motto: "Hos oss får du gode økonomiske råd om lån og finansiering slik at du kan konsentrere deg om arbeidet i din bedrift."

Side 15

Retten stiller her spørsmål ved "Hvordan nedbetalingen på et pantsikret banklån ved opptak av aksjonærlån ..."

Med hvilken rett og dokumentasjon kan retten kalle forbrukslånet låntagerne tok opp med pant i privat bolig, med kausjon fra forbruker med pant i privat bolig, som et aksjonærlån?

Synes ikke retten det hadde vært på sin plass at låntagerne og kausjonisten ble informert om at de i såfall hadde inngått et aksjonærlån, som retten åpenbart behandler det som?

Retten har åpenbart heller ikke oppfattet hva låntagerne prøvde å formidle i epostene mht å kunne drøfte lånevilkårene med de andre aksjonærene. I stedet har retten oppfattet dette som både urealistisk og oppkonstruert.

Det er underlig og oppsiktsvekkende at retten konkluderer slik. Det hadde selvsagt vært både naturlig og på sin plass å forespørre aksjonærene om å bidra med lån dersom det hadde vært snakk om å ta opp et aksjonærlån. Flere av aksjonærene var godt bemidlet og med et tilbud fra forlaget om gode vilkår/renter kunne forlaget ganske sikkert ha fått dekket hele lånebehovet.

Forlaget mente derimot at det kun var behov for et kortsiktig lån. Derfor søkte forlaget om et kortsiktig lån. Og det var bare behov for et kortsiktig lån. Da banken sa nei til forlagets lånesøknad, og banken i stedet tilbød et kortsiktig privat forbrukslån til låntagerne på telefon den 25.09.07, sa låntagerne derfor ja takk til dette. Det var og ble det enkleste for forlaget. På dette tidspunkt var det helt ukjent for låntakerne at banken skulle kreve som motytelse en ekstraordinær nedbetaling av det langsiktige lånet.

Bilek og Hervig vurderte før banken sa ja til å gi et forbrukslån også å ta opp lån fra nærstående familie, men dette frarådet styreleder og understreket at det i så fall måtte være siste alternativ.

Videre bemerkes det at retten ikke har fått med seg at låntagerne også var i møte med banken rett etter låneopptaket for å be banken endre avtalen. Slike møter ble avholdt både den 12.10.07 og den 11.12.07, uten at dette førte frem.

Videre skriver retten at forlaget hadde et negativt resultat på kr 250.000,-, mens det korrekte var kr 500.000,-. Med tanke på at banken foretok den ekstraordinære nedbetalingen på kr 750.000,-, så ligger det i kortene at forlaget ikke hadde likviditet til også å tilbakebetale det private forbrukslånet til låntagerne.

Side 16

Her hevder retten blant annet at de anser det lite trolig at låntagerne og forlaget kunne ha søkt lån hos andre. Dette på tross av at låntagerne hevdet dette i retten og at andre alternativer ble vurdert i forlaget med styreleder rett før banken tilbød det private forbrukslånet. Dette fremgår også i eposten med banken etter låneopptaket, noe retten åpenbart ikke har klart å lese seg frem til. Se bilag B2.

Det blir også direkte feil når retten videre skriver at: "Aksjonærenes åpenbare hastverk med å få til en løsning med banken tilsier at de uansett ikke ville vært innstilt på å utsette lønnsutbetalinger og frigivelse av boklageret ytterligere."

Hvor har retten dette fra? Det var jo nettopp helheten i lånesaken og bankens fremgangsmåte og overrumpling, og det faktum at låntagerne hadde meddelt de ansatte om snarlig lønnsutbetaling som medvirket til press. Det var altså banken selv som medvirket meget sterkt til dette presset.

Retten fastslår deretter "Etter en samlet vurdering kan lagmannsretten ikke se at vilkåret om ekstraordinær nedbetaling av selskapets gjeldsbrevlån i seg selv er urimelig eller kritikkverdig."

Låntagerne har aldri hevdet at banken ikke skulle stå fritt til å kreve de vilkår den ser seg best tjent med, også de vilkårene som banken har fremsatt i denne saken. Det er derimot fremgangsmåten og dokumentasjonen til banken det reageres på.

Videre gjentar retten, slik banken hele tiden har argumentert, at låntagerne fullt ut forsto under selve signeringsmøtet hvilken risiko lånet ville ha for muligheten for tilbakebetaling av forbrukslånet.

Det står i kontrast til det banken hele veien har unngått å omtale, nemlig at banken hadde økt nedbetalingstiden på lånet fra 45 dager til 2 år. Her argumenterte banken sterkt for at de hadde gjort lånet så og si risikofritt ved å øke nedbetalingstiden til 2 år.

Banken tilbød også lånet utbetalt på konto samme dag.

Banken hadde klargjort alle lånedokumenter til signering.

Banken hadde lagt alt til rette for at kontraktene skulle undertegnes der og da. Låntagerne oppfattet det også slik at banken ønsket at avtalene ble signert der og da.